

er foreslaaet; den kan være rigtig eller urigtig, men ialfald er den saa vigtig, at det dog ikke gaaer an at træde frem her og sige, at det er en Forholdsregel, der slet ingen Vanskelighed frembyder, der vil stille saavel Geistlighen som Menighederne paa en bedre Fod, og at der er blot Tale om en forandret Lønningsmaade, som ikke vil føre til videre Conseqventser, undertagen dertil, at Forholdet mellem Menighed og Præst bliver lidt bedre. I Forbindelse med dette Forslag staaer i mine Tanker nødvendigvis Bestemmelsen om, hvorledes de Geistlige kunne afflediges. Stil dem i et andet Forhold til Staten, da kan man uden nogenstahelst Fare forandre Lønningsystemet; men under de nærværende Forhold er det i mine Tanker en overmaade betænkelig Forholdsregel. Dette være imidlertid, som det vil; det, der har foranlediget mig til at begjære Ordet, er den Maade, hvorpaa man her, ikke alene idag, men gjentagne Gange, under de meest forskellige Forslag, omtaler Geistligheden. Jeg er ikke kaldet til mere at optræde som Forsvarer for denne Stand, end for enhver anden Stand, men jeg vil spørge, om det virkelig skulde være ønskeligt, om det virkelig skulde have denne Forsamlings Anseelse, skulde have enkelte Medlemmers Anseelse i Folket og stille Menighedernes Forhold til Geistligheden bedre, at disse stadig tilbagevendende uhyggelige Forhandlinger finde Sted. De ærede Medlemmer, der udtale sig i denne Retning, have sandsynligvis haft Erfaringer, der give dem Anledning til at udtale sig, som de gjøre, jeg kan ikke sige Andet, end at de maae have været overmaade uheldige; jeg har havt det Held at see Sagen fra en anden Side; jeg har seet Mænd blandt de Geistlige, som jeg stillede fuldkommen, saa høit som nogen anden Mand i Samfundet, Mænd, der have udøvet en overordentlig velgjørende og bethydningsfuld Virksomhed, men det kommer maaftoe ogsaa deraf, at jeg ikke voyer at stille mig paa et saadant Standpunkt, at jeg vilde tillade mig, at stille store Fordringer til Andre, som jeg ikke selv er istand til at opfylde. Det er ogsaa muligt, at enkelte af dem, der ere tilbøjelige til med et skarpt og kritisk Øie at see enhver Feil hos Andre, ere mindre tilbøjelige til at see deres

egne Feil, thi man pleier at blive noget retfærdigt og billigt dømmende, naar man er lidt tilbøjelig til ogsaa at see sine egne Feil. Saa meget troer jeg dog er vist, at de ærede Medlemmer, der her staae frem og tale om, at de ere Forkæmpere for at skabe et godt og christeligt Forhold mellem Menighed og Præst, ikke virke til dette deres Diemed ved den Maade, hvorpaa de udtale sig om Conflictterne mellem Menigheder og Præster, om de fede Gjes, om Striden om, hvorvidt det Korn, der leveres, kommer til den rette Tid og deslige andre Ting. Dersom de vare besjælede af den Lyst, som de sige, at de have, saa troer jeg ikke, at de uheldige vilde henvise os til Ordningen af et Forhold som dette, men at de derimod ret alvorligt vilde stræbe i deres Menighed at skabe et godt Forhold mellem Præsten og Befolkningen, og jeg troer fremfor Alt, at de da, naar de staae Ansigt til Ansigt overfor deres Præst, aabent og oprigtigt vilde sige ham deres Mening om hans Feil, thi det er altid en god og hæderlig Gjerning, men derimod ikke her i Forsamlingen, hvor de ikke staae Ansigt til Ansigt ligeoverfor ham, lade udgaae i Folket disse stærke Fordømmelsesdomme, som ganske vist, hvad Virkning de end iøvrigt maatte have, maae føre til, at Conflictten bliver stærkere, at Præsternes Gyde til at virke for Menighederne bliver mindre, og at Menighedernes Uvillie mod Præsterne bestandig bliver stærkere. Dersom forekommer det mig, at vi Alle kunne være enige, at vi — da det dog ganske vist ikke fører til Sagens forstandige Behandling at fremkalde Stridigheder under Behandlingen af Forslag som dette, der aldeles Intet dermed have at gjøre og kunne behandles ganske for sig — unnlade at komme med deslige Angreb. Jeg ventter ikke, at man vil give mig Medhold i, hvad jeg ellers har udtalt, men det forekommer mig at være en naturlig Opgave, og navnlig for det ærede Medlem, der ryfter paa Hovedet (Tscherning), Jeg er overbevist om, at dersom han ved sin stærke Indsigt og sit store Talent vilde gaae i denne Retning, behandle Sagen for sig og ikke bestandigt inddrage Personer eller uden Modsigelse taale, at Andre gjentagne Gange gjøre det, saa vilde han gjøre en god Gjerning.